

रजिस्ट्री सं. डी—221

Price : Rs. 4-00

REGISTERED NO. D-221

रजिस्ट्री नं. डी-221

भारत का याजपत्र The Gazette of India ਭਾਰਤ ਦਾ ਗੱਲੋਟ

असाधारण
EXTRAORDINARY

अਸाधारण

भाग XIV - अनुभाग - 1
PART - XIV - SECTION - 1

भाग - XIV - अनुभाग - 1

प्राधिकार से प्रकाशित

PUBLISHED BY AUTHORITY

ਸੱਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ

सं 1] नई दिल्ली, मंगलवार, 5 फरवरी, 1991 /16 माघ, 1912 (शक) [खण्ड IV[
No 1] NEW DELHI, TUESDAY, FEBRUARY 5, 1991/MAGHA 16, 912 (SAKA) [VOL. IV]
नं: 1] नवी दिल्ली, मंगलवार, 5 फरवरी, 1991 /16 माघ, 1912 (शक) [ਜਿਲਦ IV]

विधि और न्याय मन्त्रालय

(विधायी विभाग)

नई दिल्ली, मंगलवार, 5 फरवरी, 1991/16 माघ, 1912 (शक)

चਿਲਡਰਨ ਏਕਟ, 1960 ਅਤੇ ਦੀ ਵੂਮੈਨਸ ਏਣਡ ਚਿਲਡਰਨ ਇਨਸਟੀਟ੍ਯੂਸ਼ਨਸ (ਲਾਈਸੈਨਸਿੰਗ) ਏਕਟ, 1956 ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸੱਤਾ ਅਧੀਨ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੱਤਾਧੁਕਤ ਪਾਠ (ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ) ਏਕਟ, 1973 (1973 ਦਾ 50) ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਖਣਡ (ਕ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਬੀ ਮੌਜੂਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਸੱਤਾਧੁਕਤ ਪਾਠ ਸਮੇਂ ਜਾਣਗੇ।

MINISTRY OF LAW AND JUSTICE

(LEGISLATIVE DEPARTMENT)

The translation in Punjabi of the Children Act, 1960 and the Women's and Children Institutions (Licensing) Act, 1956 are hereby published under the authority of the President and shall be deemed to be the authoritative text thereof in Punjabi under clause (a) of Section 2 of the Authoritative Texts (Central Laws) Act, 1973 (50 of 1973).

ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤ੍ਰਾਲਾ

(ਵਿਧਾਨ ਵਿਭਾਗ)

ਚਿਲਡਰਨ ਐਕਟ, 1960 ਅਤੇ ਦੀ ਵੂਮੈਨਸ ਏਣਡ ਚਿਲਡਰਨ ਇਨਸਟੀਟ੍ਯੂਸ਼ਨਸ (ਲਾਈਸੈਨਸਿੰਗ) ਐਕਟ, 1956 ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸੱਤਾ ਅਧੀਨ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੱਤਾਧੁਕਤ ਪਾਠ (ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ) ਐਕਟ, 1973 (1973 ਦਾ 50) ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਖਣਡ (ਉ) ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਸੱਤਾਧੁਕਤ ਪਾਠ ਸਮੇਂ ਜਾਣਗੇ।

ਇਸਤਰੀ ਅਤੇ ਬਾਲਕ ਸੰਸਥਾ (ਲਸੰਸ) ਐਕਟ, 1956

(1956 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰ: 105)

[1 ਸੰਤੰਬਰ 1989 ਤੱਕ ਸੋਧੇ ਅਨੁਸਾਰ]

[30 ਦਸੰਬਰ, 1956]

ਇਸਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਲਕਾਂ ਲਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਸੰਸ ਦੇਣ ਲਈ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਅਨੁਸੰਗਕ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਲਈ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਟ।

ਭਾਰਤ ਗਣਰਾਜ ਦੇ ਸੱਤਵੇਂ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ-ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਐਕਟ ਬਣੇ :—

1. (1) ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਇਸਤਰੀ ਅਤੇ ਬਾਲਕ ਸੰਸਥਾ (ਲਸੰਸ) ਐਕਟ, 1956 ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।

ਸੰਖੇਪ ਨਾਮ,
ਵਿਸਤਾਰ ਅਤੇ
ਅਰੰਭ।

(2) ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ, ਜੇਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਦੇ ਸਿਵਾਏ, ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਹੈ।

(3) ਇਹ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਸ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਨਾਫਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ

ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਤ ਕਰੇ।

2. ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੋਰਵੇਂ ਨ ਲੋੜੇ,—

ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ।

(ਉ) "ਬਾਲਕ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਉਹ ਲੜਕਾ ਜਾਂ ਲੜਕੀ ਜਿਸਨੇ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਨ ਕਰ ਲਈ ਹੋਵੇ;

(ਅ) "ਸੰਸਥਾ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇਸਤਰੀਆਂ ਜਾਂ ਬਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਚੱਖਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਕਰਨ, ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਸਥਾਪਤ ਅਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀ ਗਈ ਕੋਈ ਸੰਸਥਾ;

(ਇ) "ਲਸੰਸ ਅਥਾਰਿਟੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਅਥਾਰਿਟੀ ਜੋ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ;

(ਸ) "ਮੁਕੱਰਰ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਰਰ;

(ਹ) "ਇਸਤਰੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਉਹ ਨਾਰੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੋਵੇ।

3. ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰੰਭ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ, ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਲਸੰਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਨੁਸਾਰਤਾ ਵਿੱਚ ਦੇ ਸਿਵਾਏ ਕੋਈ ਸੰਸਥਾ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਨ ਉਸਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖੇਗਾ।

ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ
ਲਸੰਸ ਦੇਣਾ।

4. ਹੀਰਿਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਕੋਈ ਸੰਸਥਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਲਸੰਸ ਅਥਾਰਿਟੀ ਨੂੰ ਦਰਖਾਸਤ ਚੇਖੇਗਾ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵੇਰਵੇ ਦਰਜ ਹੋਣਗੇ, ਜੋ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ :

ਲਸੰਸ ਲਈ
ਦਰਖਾਸਤ।

ਪੰਨਤੂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰੰਭ ਤੇ ਕੋਈ ਸੰਸਥਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਲਸੰਸ ਲਈ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇਣ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਅਰੰਭ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮੁਦਦ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇਗੀ।

5. (1) ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਦਰਖਾਸਤ ਮਿਲਣ ਤੇ, ਲਸੰਸ ਅਥਾਰਿਟੀ, ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਜੋ ਉਹ ਠੀਕ ਸਮਝੇ, ਲਿਖਤੀ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਲਸੰਸ ਦੇਵੇਗੀ ਜਾਂ ਲਸੰਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰੇਗੀ।

ਲਸੰਸ ਦੇਣਾ।

(2) ਜਿੱਥੇ ਲਸੰਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਅਜਿਹੇ ਇਨਕਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ ਮੁਕੱਰਰ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਦਰਖਾਸਤਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

(3) ਲਸੰਸ, ਜੇਕਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਰਤਾ ਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਅਜਿਹੀ ਮੁਦਦ ਲਈ ਨਾਫਜ਼ ਰਹੇਗਾ,

ਜੋ ਉਸ ਲਸਸ ਵਿੱਚ ਉਲਿਖਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ, ਉਸ ਦੇ ਗੁਜਰਨ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਸੱਠ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨਮਿੱਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਦਰਖਾਸਤ ਤੇ, ਅਜਿਹੀ ਮੁੱਦਤ ਲਈ ਨਵਿਆਇਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ ਜੋ ਲਸਸ ਅਥਾਰਿਟੀ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ :

ਪਰੰਤੂ ਕੋਈ ਲਸਸ ਉਸਦੇ ਗੁਜਰਨ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੱਠ ਦਿਨ ਅੰਦਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਦਰਖਾਸਤ ਤੇ ਨਵਿਆਇਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ, ਜੋ ਲਸਸ ਅਥਾਰਿਟੀ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਰਖਾਸਤ ਪਹਿਲਾਂ ਨ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ।

(4) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਰਿਕ ਲਸਸ ਮੁਕੱਰ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਤਾਬੇ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਮੁਕੱਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ :

ਪਰੰਤੂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਅਮਲ-ਯੋਗ ਹੋਵੇ, ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ।

(5) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਲਸਸ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਫੀਸ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

6. ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਲਸਸ ਇੰਡੀਕਾਲਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਲਸਸ ਦਾ
ਇੰਡੀਕਾਲਯੋਗ
ਨ ਹੋਣਾ ।

ਲਸਸ ਦਾ
ਪਰਤਾਉਣਾ ।

7. (1) ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਲਸਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਏਜੰਟ ਜਾਂ ਸੇਵਕ, ਲਸਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ, ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ, ਜਾਂ ਉਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦਾ, ਭੰਗ ਕਰੇਗਾ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਲਸਸ ਅਥਾਰਿਟੀ, ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਹਾਲਤ, ਪ੍ਰਬੰਧ ਜਾਂ ਨਿਗਰਾਨੀ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਥੇ ਲਸਸ ਅਥਾਰਿਟੀ, ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਡੰਨ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਏ ਬਿਨਾਂ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਜੋ ਕਲਮਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਉਸ ਲਸਸ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਪਰਤਾ ਸਕੇਗੀ :

ਪਰੰਤੂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਤਦ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦ ਤੱਕ ਲਸਸ-ਧਾਰਕ ਨੂੰ ਇਹ ਕਾਰਨ ਦੱਸਣ ਦਾ ਅਵਸਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਲਸਸ ਕਿਉਂ ਨ ਪਰਤਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ।

(2) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਬਾਰੇ ਲਸਸ ਪੂਰਵਗਾਮੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਪਰਤਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਅਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਤਾ ਲਏ ਜਾਣ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ :

ਪਰੰਤੂ ਜਿੱਥੇ ਪਰਤਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਅਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ—

(ੳ) ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਥੇ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਛਾਈਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਰ ਮੁਦੱਤ ਦੇ ਗੁਜਰਨ ਤੇ ਤੁਰਤ;

(ਅ) ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਪਰਤਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਅਪੀਲੀ ਹੁਕਮ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ, ਕਾਜਕਾਰ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ।

(3) ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਬਾਰੇ ਲਸਸ ਦੇ ਪਰਤਾ ਲਏ ਜਾਣ ਤੇ, ਲਸਸ ਅਥਾਰਿਟੀ ਨਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕੇਗੀ ਕਿ ਕੋਈ ਇਸਤਰੀ ਜਾਂ ਬਾਲਕ, ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਵਾਸੀ ਹੈ, ਲਸਸ ਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਤਾ ਲਏ ਜਾਣ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ—

(ੴ) ਉਸਦੀ ਮਾਤਾ ਜਾਂ ਪਿਤਾ, ਪਤੀ, ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ-ਪਰਨ ਸਰਪ੍ਰਸਤ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ

(ਅ) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

8. (1) ਜਿੱਥੇ ਲਸੰਸ ਅਬਾਰਿਟੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਭਿੰਨ ਹੈ, ਉਥੇ ਲਸੰਸ ਅਬਾਰਿਟੀ ਦੇ ਲਸੰਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਜਾਂ ਲਸੰਸ ਪਰਤਾਂ ਲੈਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਦੁਖਤ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਅਜਿਹੇ ਇਨਕਾਰ ਜਾਂ ਪਰਤਾਉਣ ਵਿਰੁੱਧ, ਅਜਿਹੀ ਮੁੱਦਤ ਅੰਦਰ, ਜੋ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰ ਸਕੇਗਾ।

ਅਪੀਲਾਂ।

(2) ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਤਾਬੇ, ਲਸੰਸ ਅਬਾਰਿਟੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅੰਤਮ ਹੋਵੇਗਾ।

9. ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ, ਜਾਂ ਲਸੰਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗਾ, ਉਹ ਕੈਂਡ ਨਾਲ, ਜਿਸਦੀ ਅਉਧ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇਗੀ, ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ, ਜੋ ਦੋ ਸੌ ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇਗਾ, ਜਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨਾਲ, ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

ਭੰਨ।

10. ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੇਠ-ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ—

ਐਕਟ ਦਾ ਕੁਝ ਕੁ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੋਣਾ।

(ੳ) ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਸਟਲ ਜਾਂ ਬੋਰਡਿੰਗ ਹਾਊਸ; ਜਾਂ

1956 ਦਾ 104

(ਅ) ਇਸਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਅਣਸਦਾਰਾਰਕ ਵਪਾਰ ਦਾ ਦਮਨ ਐਕਟ, 1956 ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਕੋਈ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਘਰ।

11. (1) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ, ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕੇਗੀ।

ਨਿਯਮ
ਬਣਾਉਣ ਦੀ
ਸ਼ਕਤੀ।

(2) ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਅਤੇ ਪੂਰਵਗਾਮੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਿਆਪਕਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਪ੍ਰਤਾਵ ਪਾਏ ਬਿਨਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਹੋਣ-ਲਿਖਿਆਂ ਲਈ ਉਪਬੰਧ ਕਰ ਸਕਣਗੇ, ਅਰਥਾਤ :—

(ੳ) ਲਸੰਸ ਲਈ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦਾ ਫਾਰਮ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵੇਰਵੇ ;

(ਅ) ਲਸੰਸ ਦਾ ਫਾਰਮ ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਾਬੇ ਅਜਿਹਾ ਲਸੰਸ ਦਿਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ ;

(ਇ) ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ;

(ਜ) ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਸਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਰਖਣਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ, ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਅਤੇ ਭਲਾਈ, ਜਿਸ ਵੇਂਚ ਖੁਰਾਕ, ਕਪੜੇ, ਵਾਸ-ਸਹੂਲਤ, ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਆਮ ਆਚਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਭ ਵਿਸ਼ੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ;

(ਹ) ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ;

(ਕ) ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਅਤੇ ਲੋਧਿਆਂ ਦਾ ਰਖਣਾ ਅਤੇ ਵਿਵਰਣੀਆਂ ਦਾ ਪੋਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਧਿਆਂ ਦਾ ਆਫਿਚਰ ;

(ਖ) ਇਸਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਲਕਾਂ ਦਾ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਡਿਸਚਾਰਜ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਦੂਸਰੀ ਨੂੰ ਬਦਲੀ ;

(ਗ) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲਾਂ ਫਾਈਲ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਅਤੇ ਉਹ ਸਮਾਂ ਜਿਸ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਫਾਈਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ;

(ਘ) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੀ ਤਾਮੀਲ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ;

(ਙ) ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਾ ਜੋ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

निरसन अडे
बचाउ।

12. (1) किसे राज विच, इस ऐकट दे अरंड दी उरोब ते, उम राज विच अजिहे अरंड ते उरत पहिलां नाड्ज इस ऐकट दे उत्सवानी केई राज ऐकट निरसत हौ जावेगा।

(2) उप-यारा (1) विच उवाला दिते किसे राज ऐकट दे इस ऐकट दुआरा निरसन दे हुंदिआं हेइआं हो, अजिहे राज ऐकट दे उपर्यां अपीन कीडी गाई केई गॉल जां कीडी गाई केई कारवाई (जिस विच दिता गिआ केई निदेस, बणाइआ गिआ केई रजिस्टर, नियम जां कीडा गिआ केई हुक्म जां अरेपी गाई केई पार्वंदी सामल है), जिथे उक अजिही गॉल जां कारवाई इस ऐकट दे उपर्यां नाल असंगत नहीं है, इस ऐकट दे उपर्यां अपीन कीडी गाई समझी जावेगी, माने उक्त उपर्य उम समे नाड्ज सठ जद अजिही गॉल जां कारवाई कीडी गाई किसे गॉल जां कारवाई दुआरा उमदा अधिक्षम नहीं कर दिता जांदा।

उपर्यां सप्तस्तीकरण — इस यारा विच “राज ऐकट” विच “प्रांउक ऐकट” सामल है।

मोहन पुरीआ

अंतिरिक्त सर्वेत्र, भारत सरकार
अपर सचिव, भारत सरकार

Additional Secretary to Government of India.